

חינוך בתחום שינויי האקלים

בשנת תשפ"ג יחול עיסוק ישיר בתחום שינויי האקלים, באופן ספירלי מגן עד י"ב, באופן המותאם לגיל. לימוד הנושא יתקיים באופן רב תחומי בשילוב בתחומי הדעת השונים לצד למידה בינתחומית בקורסים הוליסטיים מרכזיים בתחום שינויי האקלים. לימוד הידע והמיומנויות יוביל לפעולה וליחזמות תלמידים תוך כדי חיזוק החוסן הרגשי להתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים. מטרת התוכנית היא להניע תלמידים להוביל שינוי ולתמוך לצידם במורים המתווכים את הידע, מפתחים את המיומנויות ומלווים את התהליכים. לשם כך יתקיים מאמץ פיתוח מקצועי נרחב הכולל פתרונות למידה מגוונים לצוותים.

חינוך חברתי

- מעורבות חברתית בתחום שינויי האקלים
- קבוצה יחקה בשיתוף הקהילה והרשויות כפלטפורמה ליוזמות תלמידים
- חודש "שבט בטבע" כולל סיורים ופעילות בטבע, התנעת יוזמות, הפנינג וובינרים
- תוכניות חברתיות בסל שינויי האקלים ובהדרכה בגפ"ן
- מענים ייעודיים ללמידה רגשית ולפיתוח חוסן רגשי וחברתי (בפיתוח)
- פיתוח מנהיגות אקלימית בתנועות וארגוני הנוער

פדגוגיה

- למידה ישירה בכיתה ח' וי'
- בכל תחום דעת הוגדרה מכסת שעות לימוד
- מתקיימת עריכה והנגשה של תוכן עדכני קיים לצד פיתוח תוכן מואץ
- תוכניות חינוכיות בסלי הגפ"ן: שינויי האקלים וההדרכה
- יוזמות תלמידים ופרוייקטים בתחומי המדעים והאמנויות, בספרות, מדעי החברה, אזרחות, גאוגרפיה, מורשת ועוד

פיתוח מקצועי

- הכשרת המורים בתחום שינויי האקלים
- פיתוח מקצועי לרכזים החברתיים, מחנכים ומורי של"ח
- פיתוח מקצועי למורים בתחומי הדעת, גננות, מפקחים ומנהלים

קדם יסודי

עיקרי המהלך

נוכח מגמות שינויי האקלים המתבטאות באירועי מזג אוויר קיצוני, שרפות, הצפות ופגיעה במגוון המינים, משרד החינוך רואה צורך בפיתוח מודעות בקרב התלמידים להשלכות של מצב זה. שינויי האקלים צפויים להמשיך ולהשפיע על מערכות אקולוגיות ועל כל היבטי החיים והחברה החל בתחום החקלאות ומערכות המזון, הבריאות, הרווחה, משק האנרגיה, הכלכלה ועד לתחומי החינוך. פיתוח הבנה, מיומנויות, מודעות, אחריות וחוסן רגשי יאפשר לתלמידים להכיר, לגלות מודעות, להתמודד עם המציאות החדשה והשלכותיה ולפעול באחריות ברמה האישית, הלאומית והגלובלית להקטנת הפגיעה במערכות כדור הארץ.

מטרות החינוך בתחום שינויי האקלים:

1. הבניית ידע, ערכים ומיומנויות בתוך עיסוק ישיר בנושא שינויי האקלים - התופעה, הגורמים לה והשלכותיה הביולוגיות, הסביבתיות, החברתיות והכלכליות.
2. פיתוח חוסן אישי וחברתי - מוכנות לפעולה ולהתמודדות עם השלכות של שינויי האקלים (SEL).
3. הרחבת הזדמנות לביטוי עצמי ופעילות (Agency) באמצעות יחמות תלמידים ופרויקטים חדשניים לפתרונות ולהתמודדות עם אתגרי האקלים בתחומי הדעת ובמעורבות חברתית.
4. חיזוק למידה חוצת-תחומים אותנטית, באמצעות פתרון בעיות רב-מערכתיות מהעולם האמיתי.

הידע והמיומנויות העיקריים בתחום שינויי האקלים והקיימות נמצאים בקישור

מה חדש?

בשנת תשפ"ג יחול עיסוק ישיר בתחום שינויי האקלים, באופן ספירלי מגן עד י"ב, באופן המותאם לגיל. התכנים ישולבו בכל העשייה החינוכית בגן הילדים. הילדים ילמדו תוך כדי התנסות פעילה והנושא ישולב בסדורים, בטיולים ובאירועים "ירוקים".

מה נקדם?

- פיתוח חוסן רגשי באמצעות חינוך במרחבי הטבע | חיבור רגשי למרחבי הטבע והחיים | תחושת סולידריות, שייכות וערבות הדדית | מיומנויות צריכה ותוצרת עצמית על פי העקרונות של הכלכלה המעגלית | קידום תהליכי יצרנות עצמית ירוקה והפחתת צריכה.
- התלמידים יקבלו החלטות מושכלות הקשורות בשמירה על הסביבה ובקיימות.
- גננת שתרכז את תחומי הסביבה והקיימות באשכול.
- הפעילות במרחב הציבורי תלווה בשמירה על סביבה נקייה ואחריות על האשפה האישית – לוקחים את הזבל ולא משאירים אותו במרחב הציבורי, כל זאת תוך כדי למידה ושיח רפלקטיבי על הקשר בין לכלוך לתרבות הצריכה ולמחזור חיי מוצר.
- יתקיימו אירועים "ירוקים" המשלבים יחמות חברתיות, סביבתיות, סדנאות יצירה וניסויים מדעיים - לדוגמה "יום כדור הארץ" (לרשימת הימים הירוקים), הגן משתתף באירועי "שבט בטבע".

איך נקדם?

1. מומלץ למנות גננת באשכול אשר תוביל את תחומי הסביבה והקיימות באשכול.
2. חודש "שבט בטבע" יוקדש לאירועים ולמידה הקשורים לקיימות ושמירה על הסביבה, סדנאות יצירה, שילוב אירועים "ירוקים" לאורך השנה והצגת יחמות חברתיות וסביבתיות, לדוגמה "יום כדור הארץ".
3. שילוב הקיימות ושמירה על הסביבה בתוכנית העבודה הגנית בתוך ביטוי בכלל העשייה החינוכית.
4. יישום התוכנית והתכנים בסדר היום בגן.
5. שילוב תהליכי למידה במרחבים טבעיים וחוגי-גניים בתכנון השבועי.
6. הכשרה מקצועית והשתלמויות לגננות.
7. כנס ארצי בתחום הקיימות והחינוך הסביבתי במרכז הגננות דע-גן.

כלים ומשאבים

- הכשרת מומחים בתחום הקיימות וחינוך סביבתי על ידי צוות האגף לחינוך קדם-יסודי ומרכז הגננות במדע טכנולוגיה ומתמטיקה "דעגן" – מידע במחוז.
- פיתוח מקצועי לגננות – מידע במחוז.
- [חומרי הוראה במרחב הפדגוגי](#)

יסודי

עיקרי המהלך

נוכח מגמות שינויי האקלים המתבטאות באירועי מזג אוויר קיצוני, שרפות, הצפות ופגיעה במגוון המינים, משרד החינוך רואה צורך בפיתוח מודעות בקרב התלמידים להשלכות של מצב זה. שינויי האקלים צפויים להמשיך ולהשפיע על מערכות אקולוגיות ועל כל היבטי החיים והחברה החל בתחום החקלאות ומערכות המזון, הבריאות, הרווחה, משק האנרגיה, הכלכלה ועד לתחומי החינוך. פיתוח הבנה, מיומנויות, מודעות, אחריות וחוסן רגשי יאפשר לתלמידים להכיר, לגלות מודעות, להתמודד עם המציאות החדשה והשלכותיה ולפעול באחריות ברמה האישית, הלאומית והגלובלית להקטנת הפגיעה במערכות כדור הארץ.

מטרות החינוך בתחום שינויי האקלים:

1. הבניית ידע, ערכים ומיומנויות בתוך עיסוק ישיר בנושא שינויי האקלים - התופעה, הגורמים לה והשלכותיה הביולוגיות, הסביבתיות, החברתיות והכלכליות.
2. פיתוח חוסן אישי וחברתי - מוכנות לפעולה ולהתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים (SEL).
3. הרחבת הזדמנות לביטוי עצמי ופעילות (Agency) באמצעות יחזומות תלמידים ופרויקטים חדשניים לפתרונות ולהתמודדות עם אתגרי האקלים בתחומי הדעת ובמעורבות חברתית.
4. חיזוק למידה חוצת-תחומים אותנטית, באמצעות פתרון בעיות רב-מערכתיות מהעולם האמיתי.

הידע והמיומנויות העיקריים בתחום שינויי האקלים והקיימות נמצאים [בקישור](#)

מה חדש?

בשנת תשפ"ג יחול עיסוק ישיר בתחום שינויי האקלים, באופן ספירלי מגן עד י"ב, באופן המותאם לגיל. התכנים ישולבו בתחומי הדעת השונים לצד קורס מרכזי בתחום שינויי האקלים (בכיתה ח' ו'י), עידוד יחזומות תלמידים תוך כדי חיזוק החוסן הרגשי להתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים.

בכל שכבת גיל יוצבו עוגנים של נושאי חובה ולצדם נושאי רשות שייבחרו בבית הספר בתחומי דעת מגוונים בדגש על תחומי המדעים, גאוגרפיה אדם וסביבה, מדעי החברה, אזרחות, אומנות חזותית, תקשורת וקולנוע ושיעורי השפה. כמו כן ישולב הנושא בשיעורי חינוך, בספורים הלימודיים, בכל הטילים, בחינוך החברתי, במעורבות החברתית ובאמצעות אירועים "ירוקים".

התלמידים ישתתפו ביחזומות או בפרויקטים בתחומי הדעת בהקשר לנושא שינויי האקלים מזוויות מגוונות. לדוגמה, יחזומות מדעיות, טכנולוגיות, חברתיות-אזרחיות, אומנותיות וכתיבה יוצרת. במקצועות

המורשת, חברה ורוח בחטיבה העליונה יבוצעו עבודות בתחום שינויי האקלים בדגש על רלוונטיות בסוגיות עדכניות.

כל תלמיד יעסוק בנושא לפחות 30 שעות שנתיות. שעות אלו יורכבו לפחות מ־20 שעות מנושאי הליבה של שינויי האקלים ומ־10 שעות בנושאי הבחירה.

מה נקדם?

- התלמידים יקבלו החלטות מושכלות הקשורות בשמירה על הסביבה ובקיימות.
- מומלץ כי לפחות שני מורים יעברו פיתוח מקצועי להוראת תחום שינויי האקלים, בהתאם לגודל בית הספר. מומלץ שיהיו אלו המורים בתחומי המדעים. אפשר להתייעץ עם המחוז והפסג"ה.
- מומלץ למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב־תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
- הובלת קבוצה בית ספרית פעילה של הורים, תלמידים וחברי צוות בית הספר העוסקת בפעילויות בנושאים סביבתיים.
- השתתפות תלמידים ביחמה או בפרויקט באחד מתחומי הדעת, בהקשר לתחום שינויי האקלים.
- לימוד נושאים סביבתיים במרחב הפתוח: יתקיים סיור שנתי אחד הממוקד בתחום שינויי האקלים וכל הטיולים השנתיים והסיורים הלימודיים ייכללו דיון בנושא שינויי האקלים.
- הפעילות במרחב הציבורי תלווה בשמירה על סביבה נקייה ואחריות על האשפה האישית – לוקחים את הזבל ולא משאירים אותו במרחב הציבורי. כל זאת תוך כדי למידה ושיח רפלקטיבי על הקשר בין לכלוך לתרבות הצריכה ולמחזור חיי מוצר.
- יתקיימו אירועים "ירוקים" המשלבים יחמות חברתיות, סביבתיות, סדנאות יצירה וניסויים מדעיים - לדוגמה "יום כדור הארץ". בית הספר ישתתף באירועי "שבט בטבע".

איך נקדם?

1. חשיפת צוות בית הספר לתחום שינויי האקלים.
2. איתור המורים שיתמחו בהוראת התחום והכוונתם לפיתוח מקצועי בהתייעצות עם המחוז והפסג"ה.
3. אפשר למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב־תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
4. תכנון פעולות חשיפה המעודדות מעורבות חברתית לתלמידים ולצוות במסגרת היערכות לפתיחת שנה.
5. בניית תוכנית העבודה בהובלת רכז המדעים עם הרכז החברתי, ובתוכה:
  - שילוב 30 השעות הנדרשות בתחומי הדעת: החל מ־20 שעות מנושאי החובה של שינויי האקלים בדגש על מדע וטכנולוגיה, גאוגרפיה אדם וסביבה ואומנות, ולפחות 10 שעות מנושאי הבחירה בתחומי הדעת השונים.
  - שילוב נושא האחריות לסביבה בשיעורי החינוך - מפתח ה"ב. לדוגמה, בכיתה ב' "אחריות לשמירה על הצומח"; בכיתה ו' "אחריות לשמירה על הסביבה - שימור מול פיתוח" (בהתאם לסילבוס התוכנית המחודשת).
6. קיום שגרות בית ספריות המשלבות אורח חיים מקיים (צמצום משאבים, הפחתת פליטות, הקטנת זיהום ושמירה על סביבה נקייה באמצעות אחריות על האשפה האישית ושימוש בכלים רב פעמיים).

7. חודש "שבט בטבע" יוקדש לאירועים וללמידה הקשורים לשינויי האקלים, קיימות ושמירה על הסביבה, סדנאות יצירה. שילוב אירועים "ירוקים" לאורך השנה והצגת יחזמות חברתיות וסביבתיות, לדוגמה "יום כדור הארץ".
8. הקמת קהילה ירוקה בהובלת הנהגת ההורים ומועצת התלמידים ובהשתתפות נציגי הנהלה, הצוות החינוכי והרכז החברתי, תלמידים, הורים מהקהילה ונציגי היחידה הסביבתית ברשות, שתקיים פעילות סביבתית וחינוכית ותהיה פלטפורמה ליחזמות תלמידים.

כלים ומשאבים

- פיתוח מקצועי למורים בתחומי המדעים, למורים בתחומי הדעת השונים, לרכזים החברתיים/מעורבות ולמורי החינוך בהתייעצות עם המחוז. החלטה על אודות פיתוח מקצועי נתונה לבחירת מנהל בית הספר. המלצה לשילוב נושאים מתחום שינויי האקלים בתחומי הדעת המגוונים ביסודי וחומרי הוראה - [בקישור](#)
- חומרי הוראה לחינוך היסודי בתחום שינויי האקלים - [בקישור](#)
- [המלצות לפעילויות בימים ירוקים](#).
- אפשר להוסיף בקומת העשרה תוכניות המופיעות בתת-סל "שינויי האקלים" במערכת גפ"ן.
- מפתח הל"ב - ערך האחריות ([התוכנית המחודשת](#))

חטיבת ביניים

עיקרי המהלך

נוכח מגמות שינויי האקלים המתבטאות באירועי מזג אוויר קיצוני, שרפות, הצפות ופגיעה במגוון המינים, משרד החינוך רואה צורך בפיתוח מודעות בקרב התלמידים להשלכות של מצב זה. שינויי האקלים צפויים להמשיך ולהשפיע על מערכות אקולוגיות ועל כל היבטי החיים והחברה החל בתחום החקלאות ומערכות המזון, הבריאות, הרווחה, משק האנרגיה, הכלכלה ועד לתחומי החינוך. פיתוח הבנה, מיומנויות, מודעות, אחריות וחוסן רגשי יאפשר לתלמידים להכיר, לגלות מודעות, להתמודד עם המציאות החדשה והשלכותיה ולפעול באחריות ברמה האישית, הלאומית והגלובלית להקטנת הפגיעה במערכות כדור הארץ.

מטרות החינוך בתחום שינויי האקלים:

1. הבניית ידע, ערכים ומיומנויות בתוך עיסוק ישיר בנושא שינויי האקלים - התופעה, הגורמים לה והשלכותיה הביולוגיות, הסביבתיות, החברתיות והכלכליות.
2. פיתוח חוסן אישי וחברתי - מוכנות לפעולה ולהתמודדות עם השלכות של שינויי האקלים (SEL).
3. הרחבת הזדמנות לביטוי עצמי ופעלנות (Agency) באמצעות יחזמות תלמידים ופרויקטים חדשניים לפתרונות ולהתמודדות עם אתגרי האקלים בתחומי הדעת ובמעורבות חברתית.
4. חיזוק למידה חוצת-תחומים אותנטית, באמצעות פתרון בעיות רב-מערכתיות מהעולם האמיתי.

הידע והמיומנויות העיקריים בתחום שינויי האקלים והקיימות נמצאים [בקישור](#)

מה חדש?

בשנת תשפ"ג יחול עיסוק ישיר בתחום שינויי האקלים, באופן ספירלי מגן עד י"ב, באופן המותאם לגיל. התכנים ישולבו בתחומי הדעת השונים לצד קורס מרכזי בתחום שינויי האקלים (בכיתה ח' ו'י), עידוד יחמות תלמידים בתוך כדי חיזוק החוסן הרגשי להתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים.

בכל שכבת גיל יוצבו עוגנים של נושאי חובה ולצדם נושאי רשות שייבחרו בבית הספר בתחומי דעת מגוונים בדגש על תחומי המדעים, גאוגרפיה אדם וסביבה, מדעי החברה, אזרחות, אומנות חזותית, תקשורת וקולנוע ושיעורי השפה. כמו כן ישולב הנושא בשיעורי חינוך, בספורים הלימודיים, בכל הטיולים, בחינוך החברתי, במעורבות החברתית ובאמצעות אירועים "ירוקים".

התלמידים ישתתפו ביחמות או פרויקטים בתחומי הדעת בהקשר לנושא שינויי האקלים מזוויות מגוונות. לדוגמה, יחמות מדעיות, טכנולוגיות, חברתיות-אזרחיות, אומנותיות וכתובה יוצרת. במקצועות המורשת, חברה ורוח בחטיבה העליונה יבוצעו עבודות בתחום שינויי האקלים בדגש על רלוונטיות בסוגיות עדכניות.

בכיתה ח' יילמד נושא שינויי האקלים בקורס בין-תחומי של 30 שעות שנתיות במחצית השנייה במסגרת שעות גאוגרפיה אדם וסביבה. מורי הקורס יהיו מורי גאוגרפיה אדם וסביבה או מורי מדע וטכנולוגיה, אשר ישתתפו בפיתוח מקצועי בנושא בהתאם לשיקול דעת המנהל. התלמידים ילמדו במחצית הראשונה של כיתה ח' בהתאם לתוכנית הלימודים המתמקדת במדעי כדור הארץ וליבת נושא האקלים, בדגש על אוריינות מדעית, ובמחצית השנייה ילמדו על שינויי האקלים באופן בין-תחומי בשילוב ההיבטים המדעיים, החברתיים, האזרחיים והפילוסופיים.

מה נקדם?

- מומלץ כי לפחות שני מורים יעברו פיתוח מקצועי להוראת הנושא שינויי האקלים, בהתאם לגודל בית הספר. מומלץ שיהיו אלו המורים במדע וטכנולוגיה וגאוגרפיה אדם וסביבה. אפשר להתייעץ עם המחוז והפסג"ה.
- מומלץ למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב-תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
- הובלת קבוצה בית ספרית פעילה של הורים, תלמידים וחברי צוות בית הספר העוסקת בפעילויות בנושאים סביבתיים.
- השתתפות תלמידים ביחמה או בפרויקט באחד מתחומי הדעת, בהקשר לתחום שינויי האקלים.
- לימוד נושאים סביבתיים במרחב הפתוח; יתקיים סיור שנתי אחד הממוקד בתחום שינויי האקלים וכל הטיולים השנתיים והספורים הלימודיים משלבים דיון בנושא שינויי האקלים.
- הפעילות במרחב הציבורי תלווה בשמירה על סביבה נקייה ואחריות על האשפה האישית – לוקחים את הזבל ולא משאירים אותו במרחב הציבורי. כל זאת תוך למידה ושיח רפלקטיבי על הקשר בין לכלוך לתרבות הצריכה ולמחזור חיי מוצר.
- יתקיימו אירועים "ירוקים" המשלבים יחמות חברתיות, סביבתיות, סדנאות יצירה וניסויים מדעיים - לדוגמה "יום כדור הארץ" (לרשימת הימים הירוקים). בית הספר ישתתף באירועי "שבט בטבע".

איך נקדם?

1. חשיפת צוות בית הספר לתחום שינויי האקלים.

2. איתור המורים שיתמחו בהוראת התחום והכוונתם לפיתוח מקצועי בהתייעצות עם המחוז והפסג"ה.
3. אפשר למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב־תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
4. תכנון פעולות חשיפה המעודדות מעורבות חברתית לתלמידים ולצוות במסגרת היערכות לפתיחת שנה.
5. בניית תוכנית העבודה בהובלת רכז המדעים עם הרכז החברתי.
6. קיום שגרות בית ספריות המשלבות אורח חיים מקיים (צמצום משאבים, הפחתת פליטות, הקטנת זיהום ושמירה על סביבה נקייה באמצעות אחריות על האשפה האישית ושימוש בכלים רב פעמיים).
7. חודש "שבט בטבע" יוקדש לאירועים ולמידה הקשורים לשינויי האקלים, קיימות ושמירה על הסביבה, סדנאות יצירה, שילוב אירועים "ירוקים לאורך השנה והצגת יחמות חברתיות וסביבתיות, לדוגמה "יום כדור הארץ".
8. הקמת קהילה ירוקה בהובלת הנהגת ההורים ומועצת התלמידים ובהשתתפות נציגי הנהלה, הצוות החינוכי והרכז החברתי, תלמידים, הורים מהקהילה ונציגי היחידה הסביבתית ברשות שתקיים פעילות סביבתית וחינוכית ותשמש פלטפורמה ליחמות תלמידים.
9. קידום אורח חיים בית ספרי המשלב עקרונות קיימות (לדוגמה, הקטנת זיהום, שימוש בכלים רב פעמיים).

כלים ומשאבים

- פיתוח מקצועי למורים בתחומי המדעים, למורים בתחומי הדעת השונים, לרכזים החברתיים/מעורבות ולמורי החינוך בהתייעצות עם המחוז. ההחלטה בנוגע לפיתוח מקצועי נתונה לבחירת מנהל בית הספר.
- קהילה רב תחומית במודל "השקפה" והדרכה בתחום שינויי האקלים ובתחומי הדעת.
- חומרי הוראה: המלצה לשילוב נושאים בתחום שינויי האקלים בתחומי הדעת המגוונים וחומרי הוראה - [בקישור](#).
- חומרי למידה: קורס בין־תחומי בנושא שינויי האקלים (בפיתוח),
- הנושא יילמד בשיעורי של"ח, בשיעורי החינוך ובכלל המסגרות של החינוך החברתי.
- [פירוט על ימים ירוקים לאורך השנה](#).
- שילוב החינוך הלא פורמלי, לדוגמה מחיאוני המדע, ארגוני החינוך הסביבתי ותנועות הנוער.
- אפשר להוסיף בקומת העשרה תוכניות המופיעות בתת־סל "שינויי האקלים" בגפ"ן.

חטיבה עליונה

עיקרי המהלך

נוכח מגמות שינויי האקלים המתבטאות באירועי מזג אוויר קיצוני, שרפות, הצפות ופגיעה במגוון המינים, משרד החינוך רואה צורך בפיתוח מודעות בקרב התלמידים להשלכות של מצב זה. שינויי האקלים צפויים להמשיך ולהשפיע על מערכות אקולוגיות ועל כל היבטי החיים והחברה החל בתחום החקלאות ומערכות המזון, הבריאות, הרווחה, משק האנרגיה, הכלכלה ועד לתחומי החינוך. פיתוח הבנה, מיומנויות, מודעות, אחריות וחוסן רגשי יאפשר לתלמידים להכיר, לגלות מודעות, להתמודד עם המציאות

החדשה והשלכותיה ולפעול באחריות ברמה האישית, הלאומית והגלובלית להקטנת הפגיעה במערכות כדור הארץ.

מטרות החינוך בתחום שינויי האקלים:

1. הבניית ידע, ערכים ומיומנויות בתוך עיסוק ישיר בנושא שינויי האקלים - התופעה, הגורמים לה והשלכותיה הביולוגיות, הסביבתיות, החברתיות והכלכליות.
2. פיתוח חוסן אישי וחברתי - מוכנות לפעולה ולהתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים (SEL).
3. הרחבת הזדמנות לביטוי עצמי ופעלנות (Agency) באמצעות יחזמות תלמידים ופרויקטים חדשניים לפתרונות ולהתמודדות עם אתגרי האקלים בתחומי הדעת ובמעורבות חברתית.
4. חיזוק למידה חוצת תחומים אותנטית, באמצעות פתרון בעיות רב-מערכתיות מהעולם האמיתי.

הידע והמיומנויות העיקריים בתחום שינויי האקלים והקיימות נמצאים [בקישור](#)

מה חדש?

בשנת תשפ"ג יחול עיסוק ישיר בתחום שינויי האקלים, באופן ספירלי מגן עד י"ב, באופן המותאם לגיל. התכנים ישולבו בתחומי הדעת השונים לצד קורס מרכזי בתחום שינויי האקלים (בכיתה ח' ו'י'), עידוד יחזמות תלמידים בתוך חיזוק החוסן הרגשי להתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים.

בכל שכבת גיל יוצבו עוגנים של נושאי חובה ולצידם נושאי רשות שייבחרו בבית הספר בתחומי דעת מגוונים בדגש על תחומי המדעים, גאוגרפיה אדם וסביבה, מדעי החברה, אזרחות, אומנות חזותית, תקשורת וקולנוע ושיעורי השפה. כמו כן ישולב הנושא בשיעורי חינוך, בספורים הלימודיים, בכל הטיולים, בחינוך החברתי, במעורבות החברתית ובאמצעות אירועים "ירוקים".

התלמידים ישתתפו ביחזמות או פרויקטים בתחומי הדעת בהקשר לנושא שינויי האקלים מזוויות מגוונות. לדוגמה, יחזמות מדעיות, טכנולוגיות, חברתיות-אזרחיות, אומנותיות וכתיבה יוצרת. במקצועות המורשת, חברה ורוח בחטיבה העליונה יבוצעו עבודות בתחום שינויי האקלים בדגש על רלוונטיות בסוגיות עדכניות.

כל תלמיד יעסוק בתחום שינויי האקלים לפחות 30 שעות בכל שכבת גיל. שעות אלו יורכבו מ־20 שעות מנושאי הליבה של שינויי האקלים ו־10 שעות מנושאי הבחירה בתחומי הדעת המגוונים.

תלמידים ילמדו לפחות 30 שעות בתחום שינויי האקלים בתחומי הדעת, בשעת חינוך ובחינוך החברתי.

- **בכיתה י' - 30 שעות** קורס בין-תחומי בנושא שינויי האקלים; לפחות 20 שעות מהן במסגרת לימודי המבוא למדעים בדגש על אוריינות מדעית ([קישור ליחידות הוראה בנושא: מבוא, השפעות ופתרונות לשינויי האקלים](#)) ו־10 שעות נוספות בדגש על חברה, כלכלה, אזרחות, אתיקה סביבתית, תקשורת ואומנות חזותית, בבחירה במסגרת מקצועות ההגבר או ההשכלה הכללית.

- **בכיתה י"א וי"ב - לפחות 30 שעות** בכל שנה במקצוע ההגבר או במקצוע חובה או במעורבות החברתית. לדוגמה, תחומי הדעת שבהם אפשר לשלב את הנושא באופן נרחב: ביולוגיה, כימיה, מדעי הסביבה, גאוגרפיה אדם וסביבה, אומנות חזותית ואנגלית. תחומים רלוונטיים נוספים: אזרחות, מדעי החברה, מחשבת ישראל, קולנוע, תקשורת, פילוסופיה, ספרות, שפות ופיזיקה.

- מומלץ למקד את המעורבות החברתית בתחום שינויי האקלים בשילוב עם תחומי הדעת על ידי שאלה פורייה אשר תאתגר את התלמידים לעבודת חקר וליזמה חברתית הנובעת מהפרויקט המדעי או האזרחי שביצעו.

מה נקדם?

- מומלץ כי לפחות שני מורים יעברו פיתוח מקצועי להוראת הנושא שינויי האקלים, בהתאם לגודל בית הספר. מומלץ שיהיו אלו המורים בתחומי המדעים, אפשר להתייעץ עם המחוז והפסג"ה.
- מומלץ למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב-תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
- הובלת קבוצה בית ספרית פעילה של הורים, תלמידים וחברי צוות בית הספר העוסקת בפעילויות בנושאים סביבתיים.
- השתתפות תלמידים ביזמה או בפרויקט באחד מתחומי הדעת, בהקשר לתחום שינויי האקלים.
- לימוד נושאים סביבתיים במרחב הפתוח - יתקיים סיור שנתי אחד הממוקד בתחום שינויי האקלים וכל הטילים השנתיים והסיורים הלימודיים יכללו היבטים של נושא שינויי האקלים.
- הפעילות במרחב הציבורי תלווה בשמירה על סביבה נקייה ואחריות על האשפה האישית – לוקחים את הזבל ולא משאירים אותו במרחב הציבורי. כל זאת תוך למידה ושיח רפלקטיבי על הקשר בין לכלוך לתרבות הצריכה ולמחזור חיי מוצר.
- יתקיימו אירועים "ירוקים" המשלבים יוזמות חברתיות, סביבתיות, סדנאות יצירה וניסויים מדעיים - לדוגמה "יום כדור הארץ" (לרשימת הימים הירוקים). בית הספר ישתתף באירועי "שבט בטבע".

איך נקדם?

1. חשיפת צוות בית הספר לתחום שינויי האקלים.
2. איתור המורים שיתמחו בהוראת התחום והכוונתם לפיתוח מקצועי בהתייעצות עם המחוז והפסג"ה.
3. אפשר למנות מורה מוביל במודל "השקפה" אשר יוביל קהילה רב-תחומית בנושאי הקיימות ושינויי האקלים.
4. תכנון פעולות חשיפה המעודדות מעורבות חברתית לתלמידים ולצוות במסגרת היערכות לפתיחת שנה.
5. בניית תוכנית העבודה בהובלת רכז המדעים עם הרכז החברתי.
6. קיום שגרות בית ספריות המשלבות אורח חיים מקיים (צמצום משאבים, הפחתת פליטות, הקטנת זיהום ושמירה על סביבה נקייה באמצעות אחריות על האשפה האישית ושימוש בכלים רב-פעמיים).
7. חודש "שבט בטבע" יוקדש לאירועים וללמידה הקשורים לשינויי האקלים, קיימות ושמירה על הסביבה וסדנאות יצירה, בשילוב אירועים "ירוקים" לאורך השנה והצגת יוזמות חברתיות וסביבתיות, לדוגמה "יום כדור הארץ".
8. הקמת קהילה ירוקה בהובלת הנהגת ההורים ומועצת התלמידים ובהשתתפות נציגי ההנהלה, הצוות החינוכי והרכז החברתי, תלמידים, הורים מהקהילה ונציגי היחידה הסביבתית ברשות, שתקיים פעילות סביבתית וחינוכית ותשמש פלטפורמה ליזמות תלמידים.

9. קידום אורח חיים בית ספרי המשלב עקרונות קיימות (לדוגמה, הקטנת זיהום, שימוש בכלים רב־פעמיים).

כלים ומשאבים

- פיתוח מקצועי למורים בתחומי המדעים, למורים בתחומי הדעת השונים, לרכזים החברתיים, לרכזי מעורבות ולמורי החינוך בהתייעצות עם המחוז. ההחלטה על אודות פיתוח מקצועי נתונה לבחירת מנהל בית הספר.
- קהילה רב תחומית במודל "השקפה" והדרכה בתחום שינויי האקלים ובתחומי הדעת.
- נושאים לשילוב בתחומי הדעת [בקישור](#), וחומרי הוראה בנושא שינויי האקלים - [יחידות הוראה במבוא למדעים](#), [חומרי הוראה נוספים](#).
- [פירוט על ימים ירוקים לאורך השנה](#)
- שילוב החינוך הלא פורמלי, לדוגמה מחיאוני המדע, ארגוני החינוך הסביבתי ותנועות הנוער. אפשר להוסיף בקומת ההעשרה תוכניות המופיעות בתת־סל "שינויי האקלים" בגפ"ן.